

Останнім часом до нас стали надходити чисельні звернення автомобільних перевізників, що на митниці з 01.02.2018 року для проходження обов'язкового екологічного контролю у разі перевезення небезпечних вантажів вимагаються наступні документи (далі — Перелік):

1. Транспортна накладна (міжнародна товаротранспортна накладна (CMR); 2. Контракт (договір) на поставку товарів;
 3. Рахунок фактура (invoice, account тощо);
 4. Погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів;
 5. Шляховий лист з посиланням на перевезення небезпечного вантажу (для вітчизняних перевізників);
 6. Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів національного або міжнародного зразка;
 7. Свідоцтво про підготовку водія транспортного засобу до перевезення небезпечного вантажу національного або міжнародного зразка;
 8. Аварійна картка системи інформації про безпеку;
 9. Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів;
 10. Сертифікат якості (паспорт безпеки тощо) виробника продукції щодо складу та властивостей товару;
 11. Сертифікат відповідності (якщо продукція підлягає обов'язковій сертифікації).
- При цьому, по пунктах 4–8 вищенаведеного Переліку, слід зауважити наступне:

1. Стосовно погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів (пункт 4 Переліку).

Перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом по території України регламентуються вимогами Законів України «Про перевезення небезпечних вантажів», «Про приєднання України до Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)», Європейською угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (далі – ДОПНВ) та Правилами дорожнього перевезення небезпечних вантажів (далі – Правила), затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ від 26.07.2004 № 822 (зареєстрований в Мін'юсті 20.08.2004 за № 1040/9639).

Відповідно до статті 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» та Закону України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» перевізник зобов'язаний розробити та погодити з Національною поліцією України маршрут перевезення небезпечного вантажу. Порядок погодження маршрутів дорожнього перевезення небезпечних вантажів визначено у розділі 10 Правил.

Відповідно до пункту 10.1 Правил небезпечні вантажі, на перевезення яких необхідно отримувати погодження дорожнього перевезення небезпечних вантажів Національної поліції України, перелічені у главі 1.10 додатка А до ДОПНВ (вантажі підвищеної небезпеки — небезпечні вантажі,

що можуть бути використані не за призначенням, а в терористичних цілях та відповідно призвести до серйозних наслідків, таких як масова загибель людей або великі руйнування (див. додаток 1)).

Крім цього, згідно з положеннями пункту 10.2 Правил, міжнародне перевезення небезпечних вантажів, перелічених у главі 1.10 додатка А до ДОПНВ (на маршрутах, затверджених Міністерством інфраструктури України і МВС України), здійснюється без погодження дорожнього перевезення небезпечних вантажів, виданого Національною поліцією України. Перелік затверджених маршрутів міжнародного перевезення небезпечних вантажів автотранспортними засобами затверджено спільним наказом МВС України та Міністерства інфраструктури України від 24.09.2015 № 1164/383.

Маршрут перевезення небезпечних вантажів, які не відносяться до вантажів підвищеної небезпеки, національною поліцією України не погоджується. Тому вимога щодо надання погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів на небезпечні вантажі, які не відносяться до вантажів підвищеної небезпеки, не може бути виконана суб'єктом господарювання та не є законною.

2. Стосовно шляхового листа з посиланням на перевезення небезпечного вантажу (пункт 5 Переліку).

Перелік супровідних документів, які повинні бути на транспортній одиниці, що перевозять небезпечний вантаж, визначено у розділі 9 Правил та у розділі 8.1.2 ДОПНВ. При цьому, Правилами та ДОПНВ дорожній лист не передбачений. Згідно з положеннями пункту 9.2 Правил та розділу 5.4.1 ДОПНВ інформація про небезпечний вантаж, що перевозиться, вказується в транспортному документі, яким під час міжнародних автомобільних перевезень має бути міжнародна товаротранспортна накладна (CMR) або документ, який додається до неї.

Крім цього, Законом України від 05.07.2011 № 3565-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень» шляхові (дорожні) листи виключено з числа обов'язкових супровідних документів під час перевезення вантажів автомобільним транспортом.

Таким чином вимога щодо надання шляхового листа з посиланням на перевезення небезпечного вантажу не може бути виконана суб'єктом господарювання, та не є законною.

3. Стосовно свідоцтва про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів національного або міжнародного зразка (пункт 6 Переліку).

Зразок свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів наведено в додатку 4 до Правил. Він відповідає всім вимогам розділу 9.1.3 ДОПНВ. Тому такі свідоцтва, що видаються відповідними підрозділами МВС, є свідоцтвами міжнародного зразка. Перевізники небезпечних вантажів (нерезиденти України) відповідно до положень розділів 8.1.2 та 9.1.2 ДОПНВ у визначених випадках повинні використовувати свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, що відповідають вимогам розділу 9.1.3 ДОПНВ. Це дозволяє зробити висновок, що вимога щодо надання свідоцтва про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів національного зразка є безглуздою.

Крім цього, відповідно до положень розділів 8.1.2, 9.1.2 та 9.1.3 ДОПНВ та підпункту 9.1 «б» Правил у разі міжнародних перевезень небезпечних вантажів свідоцтво про допущення транспортних засобів до перевезення необхідно тільки для транспортних засобів ЕХ/ІІ, ЕХ/ІІІ, МЕМУ, FL, ОХ та АТ, на яких перевозяться небезпечні вантажі:

класу 1 «Вибухові речовини і вироби» в кількостях, що перевищують максимальні значення, зазначені в підрозділі 1.1.3.6 ДОПНВ;

в автоцистернах місткістю понад 1 м³;

в транспортних засобах із знімними цистернами місткістю понад 1 м³;

в транспортних засобах-батареях загальною місткістю понад 1 м³;

в транспортних засобах для перевезення контейнерів-цистерн і переносних цистерн індивідуальної місткістю понад 3 м³;

в транспортних засобах для перевезення багатоелементних газових контейнерів індивідуальної місткістю понад 3 м³;

в змішувально-зарядних машинах (МЕМУ).

Враховуючи вищенаведене, вимога щодо свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів на транспортні засоби, які не відносяться до зазначених вище типів, не може бути виконана суб'єктом господарювання, та не є законною.

4. Стосовно свідоцтва про підготовку водія транспортного засобу до перевезення небезпечного вантажу національного або міжнародного зразка (пункт 7 Переліку);

Згідно з положеннями розділу 8.1.2 та пунктом 1.6.1.21 ДОПНВ, у разі міжнародного перевезення небезпечного вантажу на позначених табличками оранжевого кольору транспортних засобах мають використовуватись виключно свідоцтва ДОПНВ про підготовку водія, що відповідають зразку, наведеному у пункті 8.2.2.8.5 ДОПНВ, тобто міжнародного зразку.

Крім цього, відповідно до положень розділів 1.1.3 та 8.1.2 ДОПНВ свідоцтво ДОПНВ про підготовку водія вимагається лише у випадках, коли транспортні засоби під час перевезення небезпечних вантажів повинні позначатися табличками оранжевого кольору. Це свідоцтво не вимагається, якщо на перевезення поширюються звільнення, передбачені розділом 1.1.3 ДОПНВ, зокрема:

звільнення, передбачені спеціальними положеннями глави 3.3 ДОПНВ (див. пункт 1.7 Правил);

звільнення, пов'язані з перевезенням небезпечних вантажів, упакованих в обмежених кількостях (див. главу 3.4 ДОПНВ, пункт 1.7 Правил);

звільнення, пов'язані з перевезенням небезпечних вантажів, упакованих в звільнених кількостях (див. главу 3.5 ДОПНВ, пункт 1.7 Правил);

звільнення, пов'язанні з кількостями небезпечних вантажів, що перевозяться на одній транспортній одиниці, передбачені підрозділом 1.1.3.6 ДОПНВ (див. пункт 1.8 Правил).

Тож вимога щодо надання свідоцтва ДОПНВ про підготовку водія на небезпечні вантажі, на перевезення яких поширюються звільнення, передбачені підрозділом 1.1.3 ДОПНВ, не може бути виконана суб'єктом господарювання та не є законною.

5. Стосовно аварійної картки системи інформації про безпеку (пункт 8 Переліку).

Аварійні картки системи інформації про безпеку на автомобільному транспорті використовувалися за часів СРСР та напівлегально – до набуття чинності Правилами у 2004 році. На сьогодні ні під час міжнародних перевезень небезпечних вантажів між країнами-учасницями ДОПНВ, ні під час внутрішніх перевезень небезпечних вантажів по території України аварійні картки системи інформації про безпеку не використовуються. Правилами та ДОПНВ передбачено, що з метою забезпечення правильних дій членів екіпажу транспортного засобу при аваріях або пригодах, які можуть мати місце під час перевезення небезпечних вантажів, у кабіні транспортного засобу повинні бути письмові інструкції, які за формою та змістом відповідають зразку, наведеному у пункті 5.4.3.4 ДОПНВ (при внутрішніх перевезеннях — у додатку 9 до Правил). Змінювати зміст або назву письмових інструкцій положеннями ДОПНВ та Правил не дозволяється.

Крім цього, відповідно до положень розділів 1.1.3 та 8.1.2 ДОПНВ письмові інструкції повинні бути в тих же випадках, коли на транспортній одиниці під час перевезення небезпечних вантажів має бути свідоцтво ДОПНВ про підготовку водія.

Таким чином вимога щодо надання аварійної картки системи інформації про безпеку не може бути виконана суб'єктом господарювання та не є законною.

Вимога щодо обов'язкового надання всіх зазначених у Переліку документів під час перетину кордону транспортним засобом з будь-яким небезпечним вантажем суперечить вимогам ДОПННВ, може спричинити справжній колапс у сфері перевезення небезпечних вантажів та вплинути на життя цілої країни, оскільки в наш час важко уявити собі, як транспорт може працювати без палива, сільське господарство — без добрив і пестицидів, енергетика — без радіоактивних матеріалів, металургія — без вибухових речовин, зв'язок — без літєвих батарей тощо.

Беручи до уваги вищевказане, просимо Вас вжити відповідних заходів щодо приведення Переліку у відповідність до законодавства України у сфері перевезення небезпечних вантажів.

Також слід нагадати, що положеннями Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» та Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом МВС України від 26.07.2004 № 822, контроль за автомобільними перевезеннями небезпечних вантажів не покладено на підрозділи Міністерства екології та природних ресурсів України.

Додаток:

Перелік небезпечних вантажів, що є вантажами підвищеної небезпеки.

Керівник

О.Є. Пахно

Небезпечні вантажі, що є вантажами підвищеної небезпеки

Опис вантажу	Мінімальна кількість вантажу під час перевезення:		
	у цистерні, л	навалом (насіпом), кг	в пакуваннях, кг
Клас 1. Вибухові речовини і вироби			
Вибухові речовини і вироби підкласу 1.1	—	—	0
Вибухові речовини і вироби підкласу 1.2	—	—	0
Вибухові речовини і вироби підкласу 1.3 групи сумісності С	—	—	0
Вибухові речовини і вироби підкласу 1.4 з номерами ООН 0104, 0237, 0255, 0267, 0289, 0361, 0365, 0366, 0440, 0441, 0455, 0456 і 0500	—	—	0
Вибухові речовини підкласу 1.5	0	—	0
Клас 2. Гази			
Займісті гази без додаткового виду небезпеки	3000	—	—
Токсичні гази, за винятком аерозолів	0	—	0
Клас 3. Легкозаймісті рідини			
Легкозаймісті рідини високого і середнього ступеня небезпеки (групи пакування I і II)	3000	—	—
Рідкі десенсибілізовані вибухові речовини	0	—	0
Клас 4.1. Легкозаймісті тверді речовини, самореактивні речовини, речовини, що полімеризуються, і тверді десенсибілізовані вибухові речовини			
Тверді десенсибілізовані вибухові речовини	—	—	0
Клас 4.2. Речовини, здатні до самозаймання			
Речовини високого ступеня небезпеки (група пакування I)	3000	—	—
Клас 4.2. Речовини, що виділяють легкозаймісті гази при зіткненні з водою			
Речовини високого ступеня небезпеки (група пакування I)	3000	—	—
Клас 5.1. Окиснюючі речовини			
Рідкі речовини високого ступеня небезпеки (група пакування I)	3 000	—	—
Перхлорати, нітрат амонію, аміачно-нітратні добрива і емульсії, суспензії або гелі нітрату амонію	3000	3000	—

Опис вантажу	Мінімальна кількість вантажу під час перевезення:		
	у цистерні, л	навалом (насіпом), кг	в пакуваннях, кг
Клас 6.1. Токсичні речовини			
Сильнотоксичні речовини (група пакування I)	0	—	0
Клас 6.2. Токсичні речовини			
Інфекційні речовини категорії А (№ ООН 2814 і 2900, крім матеріалу тваринного походження)	0	—	0
Клас 8. Корозійні речовини			
Сильнокорозійні речовини (група пакування I)	3000	—	—

В разі вантажів класу 7 «Радіоактивні матеріали» до вантажів підвищеної небезпеки відносяться радіоактивні матеріали, значення активності яких дорівнює або перевищує поріг безпеки для перевезення 3000А2, а також наступні радіонукліди, для яких поріг безпеки для перевезення становить:

Елемент	Радіонуклід	Поріг безпеки для перевезення, ТБк
Америцій	Am-241	0,6
Золото	Au-198	2
Кадмій	Cd-109	200
Каліфорній	Cf-252	0,2
Кюрій	Cm-244	0,5
Кобальт	Co-57	7
Кобальт	Co-60	0,3
Цезій	Cs-137	1
Залізо	Fe-55	8000
Германій	Ge-68	7
Гадоліній	Gd-153	10
Іридій	Ir-192	0,8
Нікель	Ni-63	600
Палладій	Pd-103	900
Прометій	Pm-147	400
Полоній	Po-210	0,6
Плутоній	Pu-238	0,6
Плутоній	Pu-239	0,6

Елемент	Радіонуклід	Поріг безпеки для перевезення, ТБк
Радій	Ra-226	0,4
Рутеній	Ru-106	3
Селен	Se-75	2
Стронцій	Sr-90	10
Талій	Tl-204	200
Тулій	Tm-170	200
Ітербій	Yb-169	3